

มนวัทธ นิลวรรณ

*Art
Writing lab*
In Process

เสียงวาทกับแสงโครม: อำนาจของเขา เรา ใคร?

เสียงวากับแสงโครม: อำนาจของเขา เรา ใคร?

อนุวัตร นิลวรรณ

“Cheers!”

ดังเสียงตะโกนอวยชัยโพล่งตามท่ามกลางแสงวาบโครม แทบจะทันที ชายคนนั้นผงกหัวลง ขณะเดียวกับที่หญิงสาวผู้มาด้วยกันวิ่งออกไปทางม่าน นั่นคือสิ่งที่ “สุธิพงษ์ สุดสังข์” (อาจจะ) ตั้งใจมอบให้พวกเขา “รู้สึก” ผ่านประสบการณ์ที่ถูกเปิดเผยด้วยบรรยากาศของเสียงแสง

“พรมแดนแห่งเสียง”

เชื่อเชิญเราเข้าสู่บรรยากาศคุ้นเคยด้วยเสียงหริตหริ่งเรไรระงมร้องก้องอยู่ท่ามกลาง ความมืด ธารน้ำ ลมไหวใบไม้ซยับ สดับถึงชนบทอุดมสมบูรณ์แม้ไร้กลิ่นหญ้าเขียวกลางหอศิลป์ กรุงเทพฯ แล้วจับพลัน! แสงมหาประลัยนั้นก็ลั่นพร้อมไปกับเสียงวาบประจักษ์ สุนทริยศาสตร์ พลิกกลับก่อนตั้งตัวทัน พรมแดนแห่งเสียงมอบชั่วขณะอันหวาดหวั่นพรันพรึง กลายเป็นว่าเรา ตกอยู่ใต้แสงที่ไม่น่าไว้วางใจกับเสียงที่ไม่อาจคาดเดา โครมหนึ่งผ่าน เป็นความกดดันในบรรยากาศ ที่รสขมค้ำปร่าในปากปนคำถามในหัวว่า “อะไรจะตามมาอีก” ความไม่รู้เกิดขึ้นหลังก้าวผ่าน ม่านลายพราง แล้วพรมแดนแห่งเสียงก็ฉีกกระชากความไม่รู้นั้น ปั่นบรรยากาศครั่นคร้ามด้วย เสียงที่ประสานจากพื้นที่ชายแดนแทนความรุนแรงเป็นก้องก่อนจะยัดคินอย่างไม่ประนีประนอม

แน่นอนว่าหากคุณเห็นข่าวปัญหาชายแดนไทย-กัมพูชาที่กลับมาคุกรุ่นอีกครั้งในช่วงเวลา ที่เพิ่งผ่านมา เชื่อมโยงดูแล้วก็พอจะเข้าใจเนื้อหาของผลงานได้อย่างตรงไปตรงมา เสียงระเบิด บังเกอร์ ลายพรางทหาร ยิ่งย้ำชัดว่า “เฮ้ย! นี่มันสงครามชายแดนนี่หว่า” มหาเทพพรมแดน ทับซ้อนลากยาวมาตั้งแต่ยุคอาณานิคม ซึ่งฝรั่งเศสทิ้งมรดกเป็นเส้นแบ่งเขตสมมติที่ดันกลับ ไป-มาระหว่างไทยและกัมพูชา ต่อมากับกรณีพิพาทปราสาทเขาพระวิหารซึ่งลุกลามเป็นการ ปะทะในพื้นที่ช่วงราวปีพ.ศ.2551-2554 จนสงบไปพักหนึ่งแล้วเสียงปืนจึงดังขึ้นอีกครั้งเมื่อปี พ.ศ.2568 (วงศ์พันธ์ อัมรินทร์เทวา, 2568) แน่นนอนอีกว่าการเชื่อมโยงชนิดจับยึดแบบนี้ ส่วนหนึ่ง มาจากอำนาจของวาทกรรมภายใต้บริบทช่วงเวลา ส่วนจะเอนเอียงไปฝั่งใดนั้น พออยู่ในรูป ภาษาไทยก็สามารถจะเดาเชื่อมโยงยัดเข้าไปได้อีก แต่...ใจเย็นๆ นี่ไม่ใช่บทความทางการเมือง และ(อาจจะ)ไม่ใช่บทความเชิงปลุกใจ หากพิจารณากันสักนิด ถ้าไม่นับข้อความภาษาไทยตรง ป้ายสเตตเมนต์ผลงาน กับความเป็นชาติพันธุ์เขมรของสุธิพงษ์แล้ว จะพบว่าสิ่งที่ปรากฏในผลงาน ไม่มีสาระที่เชื่อมโยงถึงประเทศใดอยู่เลย ทั้งหมดเป็นสากล ความมืด ความกลัว ลายพราง บังเกอร์ เสียงระเบิด แสงเจิดจ้า ไปจนถึง “อำนาจ”

บ่อยครั้งที่เมื่อคำว่าอำนาจกระทบหูเรารู้สึกได้ถึงเรื่องของลำดับชั้น บนกดลงล่าง นึกให้ไว เอาให้คลาสสิกคงหนีไม่พ้นลำดับชั้นกษัตริย์ เจ้าขุนมูลนาย ไพร่ ใหม่ขึ้นหน่อยก็ลำดับชั้นปกครอง อย่างนักการเมือง หัวหน้า กับ ประชาชน ลูกน้อง แต่ผู้เขียนกำลังจะกล่าวถึงอำนาจร่วมสมัย อย่าง “คุณ”

ใช่, คุณนั่นแหละ ที่รับบทเป็นผู้กระทำ สลับกับบทโดนทำร้าย

Michel Foucault ให้แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจในศตวรรษที่ 20 ว่ามันมาจากทุกหนทุกแห่ง ไม่ได้คลาสสิกแบบบนลงล่าง ไม่ใช่แบบรวมศูนย์แล้วกระจายออก แต่มันแตกกระแหงและโยงใยกัน เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ กล่าวคือมันไม่มีต้นขั้วปลายทางบนล่างที่แน่นอน และมันยังแทรกซึม อยู่ในชีวิตประจำวันและบงการทุกการกระทำของเราอย่างแนบเนียน (Foucault, 1978, pp.92-94) ด้วยความเป็นไทยแล้ว รสชาติของอำนาจตามแนวคิดของ Foucault ลิ้มได้ง่ายดายเพียงแค่ กดปุ่มแตรตอนขับรถบนท้องถนน และเมื่อถูกเสียงแตรปิ่นกลับเราจะได้รับอิสรชาติหนึ่ง หากว่าขับรถไม่เป็น ผู้เขียนแนะนำให้เข้าสู่สังคมจำลองอย่างไซเคียลมีเดียสักแพลตฟอร์มหนึ่ง ตอนนี้อย่าไปไหน นั่นคือหน้าตาของอำนาจร่วมสมัย มันปรากฏอยู่ในยอดไลก์ ในพาดหัวข่าวปลุกเร้า ให้คอมเมนต์ ในสตอรี่สนับสนุนสงครามของเพื่อนสนิทสักคน และมันรวมไปถึงนิ้วมือหนึ่งจันอัน กำลังทบทวนซ้ำๆของคุณก่อนจะกดปุ่มแชร์ เพื่อนที่มหา’ลัยจะมองยังไง พรุ่งนี้หัวหน้าจะแซะ เราไหม จะต้องทะเลาะกับพ่อแม่อีกรอบเพราะเห็นต่างกันหรือเปล่า เหล่านี้คืออำนาจร่วมสมัย ที่ไม่ได้ใช้แค่โบยตี แต่เป็นกำแพงใสที่ข้ามไปไม่พ้น แกรมบังคับให้เดินตามทางที่วางไว้อย่างไม่รู้ ทุกข์ทน โดยมีคนคุ้นเคยรอบตัวควบคุมด้วยสายตาและความชอบธรรมในยอดไลก์แชร์

“รู้สึกยังไงบ้าง?” ผู้เขียนมองกลับไปยังม่านทางเข้าสู่ภายในพื้นที่ผลงาน ความสัมพันธ์ แบบ Subject to Object เกิดขึ้นเมื่อคราวเราเป็นผู้เฝ้ามองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดตั้งแต่หน้า สื่อดิจิทัลจนมาถึงทางเข้าสู่พรมแดนแห่งเสียง ราวกับมันฉีกสะบัดสายสัมพันธ์นั้นขาด ณ วินาทีที่เราตกอยู่ใต้ความกดดันเมื่อเสียงกับแสงผ่าเปรี้ยงลงกลางความรู้สึก มันมีอำนาจเหนือมายาคติ ที่ปลุกความฮึกเหิมทั้งปวงภายในหัว ผ่านชนลุ่มชู้ชู้ชั้น ผ่านหัวใจสั่นแปลกจิ้งหะ ผ่านอาการ เหลียวหันไร่ทิศ ผ่านเปลือกตาปิดปีด้วยอารามตกใจ (ผู้เขียนเกือบหัวใจวาย) แล้วพรมแดน แห่งเสียงกลับผูกสายสัมพันธ์ขึ้นใหม่ด้วยการมอบอำนาจให้เรา ผ่านปุ่มควบคุมเสียงของ ตัวผลงานตามแต่นี้จะกดจะเห็นได้ว่าเส้นความสัมพันธ์แบบ Subject to Object ระหว่างผู้ชม กับผลงาน นั้นดิ้นกลับไป-มาตามแต่ปฏิสัมพันธ์ ผลงานมีอำนาจเหนือเรา-เรามีอำนาจเหนือ ผลงาน ภายใต้ปรากฏการณ์จำลองนั้นผู้เขียนคิดไปเองในบางทีว่ามันคล้ายคลึงกับเส้นแบ่ง เขตแดนที่ก็ดิ้นกลับไป-มาตามความชอบธรรมในห้วงประวัติศาสตร์เช่นเดียวกัน

“รู้สึกยังไงบ้าง?”

มันอาจถามถึงเราในฐานะผู้โดนอำนาจควบคุมและผู้ควบคุมอำนาจผ่านตัวผลงาน

อาจถามถึงเราด้วยฐานะปรากฏการณ์ของอำนาจและความรู้สึกตรงพื้นที่สีแดง

อาจถามถึงยันมนุษย์ทรงผู้กำลังบรรจุพิมพ์คอมเมนต์ เค้นบีปม์ไลก์สนองวาทกรรม
ที่เลือกจะฟังจากนอกพื้นที่ ในฐานะคนที่มีหัวใจสั่น ผวาหันหาม่านทางออกจากอำนาจของ
พรมแดนแห่งเสียง ปล่อยทิ้งให้ “อะไรจะตามมาอีก?” เป็นเรื่องของพื้นที่ตรงชายแดนที่ถูก
ยึดเยียดให้ต้องตกอยู่ใต้อำนาจโดยไร้ม่านทางออก

ดังเสียงตะโกนอวยชัยให้อำนาจ

ผ่านหน้าจอสมาร์ทโฟนสิ้นสุดขอบชายแดน

ทุกคราวที่เสียงวาบขานปนแสงโครมเคล้า

เฮ้—

“Cheers!”

บรรณานุกรม

วงศ์พันธ์ อมรินทร์เทวา. (2568, 28 กรกฎาคม). ย้อนรอยพิพาทพรมแดนในยุค ฮุน เซน: อะไรคือ
วาระซ่อนเร้นและเกมการเมืองเบื้องหลังในฝั่งกัมพูชา?. The 101 World. [https://www.the101.
world/hun-sen-border-disputes/](https://www.the101.world/hun-sen-border-disputes/)Foucault, M. (1978). The History of Sexuality, Volume
1: An Introduction. (Translated by Robert Hurley). New York: Pantheon Books.

ภาพถ่ายผลงาน “พรมแดนแห่งเสียง”
บันทึกเมื่อ 21 กรกฎาคม 2569

ภาพถ่ายผลงาน “พรมแดนแห่งเสียง”

บันทึกเมื่อ 21 กรกฎาคม 2569

